

VALUTASÄKRING FÖR STATLIGA MYNDIGHETER

Statliga myndigheter har hittills haft begränsade möjligheter att hantera valutaflöden och valutarisker på ett effektivt sätt. Detta medför svårigheter för myndigheterna att planera och prognostisera medelsförbrukningen. Riksgäldskontoret erbjuder numera myndigheterna valutasäkring av betalningar i utländsk valuta. Valutasäkringar och därtill hörande valutaleveranser är led i Riksgäldskontorets arbete att främja en god kassahållning inom staten. Systemet bidrar även till effektivare hantering och styrning av myndigheternas anslagsmedel.

MYNDIGHETERNAS VALUTARISKER

Genom att en myndighets anslag är angivet i kronor skapar valutabetalningar osäkerhet om i vilken takt som anslagsmedlen förbrukas. Myndigheter som betalar (eller får betalt) i utländsk valuta har därför stor nytta av att kunna valutasäkra dessa betalningar. Valutasäkringen garanterar en viss given valutakurs för ett givet belopp vid en given dag. Då vet myndigheten alltså exakt hur mycket den ska betala i kronor trots att den verkliga betalningen sker i framtiden när valutakurserna kan ha ändrats.

För myndigheten innebär det enklare planering, mindre administration och allmänt mindre resurser går åt för att klara oplanerade och oförutsedda situationer. Det ger även myndigheterna incitament att se över hur man genomför sina valutabetalningar, vilka valutor man väljer och hur man begränsar valutariskerna när avtal tecknas med utländska leverantörer.

Valutasäkringen innebär att Riksgäldskontoret övertar myndigheternas valutarisker och tillhandahåller eller tar emot den utländska valutan på förfallodagen. Myndigheten ingår ett terminskontrakt med Riksgäldskontoret och får därmed ett förutbestämt pris på valutan för en viss given förfallodag. Priset kan myndigheten använda i sitt budgetarbete.

Ett praktiskt exempel:

Anta att myndigheten X beställer en vara (affärsdagen) och därför tecknar en beställning på 1 miljon euro att betalas vid leverans (betalningsdagen). På affärsdagen är terminskursen på euro för betalningsdagen 9,00 kronor.

Terminssäkring innebär att betalningen kommer att uppgå till 9,0 miljoner kronor oavsett vad kursen på betalningsdagen är. Om myndigheten inte hade terminssäkrat betalningen och kursen för euro uppgått till 9,10 på betalningsdagen hade slutbetalningen i stället blivit 9,1 miljoner kronor.

Det är vanligt att de på förhand fastställda tidpunkter, då betalning för beställda varor eller tjänster ska ske, förändras. Men valutaterminer ska alltid betalas vid sin från början fastställda tidpunkt. Då kan myndigheten komplettera den ursprungliga valutaterminen med ytterligare terminskontrakt.

RIKSGÄLDSKONTORETS ROLL

Det finns tydliga stordriftsfördelar med en central statlig valutaförsörjning till myndigheter via Riksgäldskontoret. Riksgäldskontoret är en stor aktör på valutamarknaderna och kan kostnadseffektivt erbjuda myndigheterna nödvändig valuta. De flöden som kommer från myndigheternas terminssäkringar läggs samman med Riksgäldskontorets övriga betalningsflöden i utländsk valuta, vilket innebär att de kan användas för att matcha även t.ex. Riksgäldskontorets räntebetalningar och amorteringar på lån i utländsk valuta.

Riksgäldskontoret eliminerar däremot inte den valutarisk som övertas från myndigheterna genom att göra motsvarande terminsaffärer på marknaden. Ett motiv för detta är att verksamheten syftar till att hjälpa enskilda myndigheter att hantera valutarisker som är stora i förhållande till dessa myndigheters anslag, men är obetydliga i relation till statens samlade valutarisker. Staten har en valutaskuld till ett värde av ca 300 miljarder kronor. Att myndigheter har valutabetalningar innebär att statens reella valutaexponering är något större än vad valutaskulden visar, men ökningen är marginell. Det finns därför inte anledning för Riksgäldskontoret att ta på sig (och staten) extra kostnader för att reducera de valutarisker som råkar komma till vår kännedom genom att vi ingår terminsavtal med myndigheter.

Detta är för övrigt samma princip som Riksgäldskontoret sedan länge tillämpar på andra typer av inomstatliga transaktioner, t.ex. myndigheternas in- och utlåning

FAKTA

VAD ÄR EN VALUTATERMIN?

En valutatermin är ett bindande kontrakt mellan två parter om *rätten och skyldigheten* att vid en given framtida tidpunkt köpa respektive sälja ett förutbestämt belopp i valuta till ett förutbestämt pris.

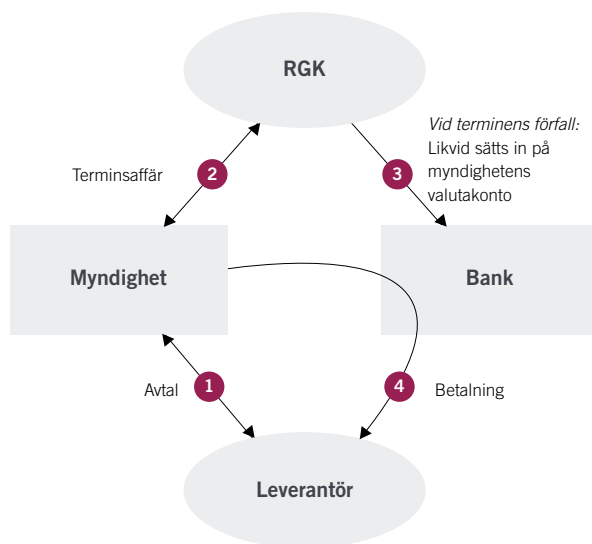
hos Riksgäldskontoret. Det förhållandet att en myndighet lånar på exempelvis tre år för att finansiera en investering påverkar inte Riksgäldskontorets upplåning från parter utanför, dvs. de lån vi ger ut för att finansiera statsskulden.

Den underliggande principen kan sägas vara att Riksgäldskontorets finansiering av statsskulden genom lån från tredje man inte bör påverkas av finansiella avtal inom staten. Det ena handlar om att sköta statens balansräkning, det andra om att erbjuda myndigheterna de finansiella tjänster de behöver för att kunna fullgöra sina egentliga uppgifter, utan att behöva ägna för mycket uppmärksamhet åt finansiella risker och hur de ska hanteras.

TERMINSSÄKRING I PRAKTIKEN

De praktiska transaktionerna i samband med ett terminskontrakt kan beskrivas med hjälp av nedanstående figur.

Figur 1. MODELL FÖR TERMINSSÄKRING

Allt börjar med att myndigheten ingår ett avtal med en leverantör, där betalningen ska ske i utländsk valuta. Myndigheten tar bort sin valutarisk genom att i samband med att avtalet ingås göra en terminsaffär med Riksgäldskontoret. På terminens förfalldag placerar Riksgäldskontoret valutan på myndighetens valutakonto i bank. Vid betalning sker överföring från myndighetens valutakonto till leverantörens konto. Den faktiska hanteringen sker genom kontoöverföringar i banksystemet mellan myndighetens, Riksgäldskontorets, bankernas och leverantörernas konton.

Riksgäldskontoret erbjuder i första hand valutaterminer i de valutor som ingår i kontorets riktmarkesportfölj, nämligen euro, amerikanska dollar, schweizerfranc, brittiska pund och japanska yen. Riksgäldskontoret har egna flöden i dessa valutor, vilket innebär att kontoret kan matcha myndigheternas flöden mot andra flöden som kontoret har och därmed reducera det totala antalet valutaväxlingar. De administrativa fördelarna är således störst i dessa valutor.

FRÅGOR FÖR STATLIGA MYNDIGHETER ATT TA STÄLLNING TILL

För att förbättra sin planering och sina anslagsprognoser bör en myndighet analysera sina valutarisker. Är valutabetalningarna väsentliga som andel av myndighetens totala ut- och inbetalningar, kan myndigheten behöva utveckla en valutapolitik som en del av sin finanspolitik. Myndigheten bör i detta sammanhang fundera på följande frågor:

- I vilka valutor ska kontrakt skrivas?
- I vilka fall ska betalningar i utländska valutor terminssäkras?
- Vid vilken tidpunkt ska terminssäkring ske?
- Vilken löptid ska terminssäkringen ha?
- När ska/bör kompletterande terminssäkring ske?

För att en myndighet ska kunna terminssäkra flöden i utländsk valuta hos Riksgäldskontoret krävs ett tillstånd från regeringen, antingen i myndighetens instruktion eller i regleringsbrev. En myndighet som bedömer att den behöver kunna göra valutaterminer bör således kontakta det departement som ansvarar för myndighetens verksamhet. Dessutom behövs ett valutakonto varifrån betalningen till leverantören ska ske. Ansökan om att få öppna valutakonton görs hos Riksgäldskontoret.

Mikael Bergman, Statens internbank